

«Στης καρυδιάς τον ίσκιο»

«Στης καρυδιάς τον ίσκιο»

Γράφει η Μαριάνθη Βάμβουρα

Στο ξεκίνημα του καλοκαιριού, με τον ερχομό του Ιούνη, η Γιώτα Φώτου υπέγραψε και κατέθεσε στον κόσμο της λογοτεχνικής βιβλιογραφίας το νέο της κοινωνικό μυθιστόρημα «Στης καρυδιάς τον ίσκιο» που κυκλοφορεί όπως και τα προηγούμενα με την επιμέλεια των Εκδόσεων Ψυχογιός. Με γλώσσα άμεση, ρέουσα, ζωντανή χωρίς εκφραστικές υπερβολές, η καταξιωμένη συγγραφέας απογειωμένη πια λογοτεχνικά πετυχαίνει να εκφράζει τα νοήματα πίσω από τις λέξεις και να στέλνει τα μηνύματά της. Βαλκανικοί Πόλεμοι, μικρασιατική καταστροφή, Ελληνοϊταλικός, Κατοχή Εμφύλιος και τέλος το μεγάλο κεφάλαιο ζωής η μετανάστευση συνθέτουν το ψηφιδωτό της ιστορίας που καλύπτει κατά κύριο όγκο τα χρόνια από το 1908 έως το 1958.

«Πικρό δέντρο η καρυδιά. Βαρύς ο ίσκιος της. Αν κάποιος χαλαρώσει κάτω από αυτόν, κινδυνεύει να χαθεί.

Η Θάλεια Λυμπέρη και ο Δημοσθένης Ταρούσης, παιδιά ακόμα, συναντιούνται κάτω από μια καρυδιά, σε ένα ορεινό χωριό της Ευρυτανίας. Οι οικογένειές τους, το κράτος και η μοίρα έχουν κληροδοτήσει και στους δυο ασήκωτο φορτίο.

Απελπισμένοι και βλέποντας τα όνειρά τους να πνίγονται, κάνουν λανθασμένες επιλογές, φτάνοντας στην άκρη του γκρεμού. Θα ξαναβρεθούν, ενήλικοι πλέον, στο Τορόντο του Καναδά, έχοντας επάνω του ο καθένας βαθιές πληγές που δύσκολα μπορούν να σβήσουν.

Ένα ταξίδι στα δύσκολα χρόνια 1908-1958, μέσα από τα οποία έρχονται στο φως κοινωνικές και πολιτικές αναταράξεις, οι πόλεμοι, η Κατοχή, ο Εμφύλιος, ο αγώνας για επιβίωση σε απομονωμένες περιοχές της χώρας και η νοοτροπία των κατοίκων τους, η μετανάστευση αλλά και τα προβλήματά της μέσα από τη συγκλονιστική πορεία δύο οικογενειών και την ανατρεπτική ιστορία μιας λαβωμένης αγάπης», είναι οι πληροφορίες που παίρνουμε διαβάζοντας το οπισθόφυλλο του βιβλίου.

Όσο προχωρά ο αναγνώστης τις σελίδες, απορροφάται, γίνεται κοινωνός των βιωμάτων που καταγράφονται με ιδιαίτερη μαεστρία από τη συγγραφέα, ζει στους ρυθμούς και νιώθει τον παλμό της σκέψης και των αισθημάτων των ηρώων και πρωταγωνιστών. Άννα, Θάλεια, Αγαθούλα, Δημοσθένης, Περικλής Λυμπέρης, Θύμιος, Βαγγελιώ, δίνουν μια παράσταση ζωής με όλα τα στοιχεία μέσα από τον απέραντο λόγο της συγγραφέα που δείχνει ξεκάθαρα πια πως ξέρει να αφηγείται και να καθλώνει τον αναγνώστη.

Η Γιώτα Φώτου είναι γνωστή και καταξιωμένη στο χώρο της λογοτεχνίας. Είναι η συγγραφέας, υπήρξε η εκπαιδευτικός, η σχολική σύμβουλος που γράφει για παιδιά και ενήλικες αφήνοντας ανεξίτηλα ίχνη αναγνωστικής απόλαυσης στους αναγνώστες που τη γνωρίζουν αρχικά μέσα από τα βιβλία της και μετά νιώθουν την ανάγκη να τη συναντήσουν και από κοντά. Κάπως έτσι ξεκίνησε και η δική μου γνωριμία με τη συγγραφέα. Τη θαύμασα μέσα από τα γραπτά της, από το λόγο που έρρεε στα βιβλία της και έβγαζε αβίαστα ένα σωρό νοήματα και σκέψεις ταιριαστές. Γνωρίζω πως η Γιώτα Φώτου έχει και στη Λέσβο τους φίλους αναγνώστες, το φανατικό κοινό της που την αγαπά, τη θαυμάζει και τη διαβάζει. Μεγάλους και μικρούς που την έχουν γνωρίσει μέσα από τα βιβλία και τις επισκέψεις της στο νησί, αλλά και τα δημοσιεύματα που έχουν προηγηθεί από τα πρώτα συγγραφικά της βήματα στις σελίδες αυτής της εφημερίδας. Προσωπικά δυσκολεύομαι να ξεχωρίσω κάποιο βιβλίο της, αφού με το καθένα κάθε φορά που το διαβάζω παθιάζομαι όσο βαριά κι αν ακούγεται η λέξη. Γι' αυτό και τώρα με της «Καρυδιάς τον ίσκιο» ένιωσα την ανάγκη να γράψω ένα σημείωμα και να της ζητήσω να παραχωρήσει μία συνέντευξη για το φίλο αναγνωστικό κοινό της στήλης του «Βιβλιοφάγου».

1.Καρυδιά-δέντρο-ίσκιος... τρεις λέξεις που πιστεύω πως έχουν τη δύναμη των συνειρμών και τις αλληλουχίας. Πώς θα το προσδιορίζατε μέσα από τη δική σας κοσμοθεωρία;

Η ζωή μοιάζει με δέντρο. Είναι ευαίσθητη στην αρχή, μετά μεγαλώνει, κάνει κύκλους με άνοιξες, καλοκαίρια, φθινόπωρα, χειμώνες. Ο ίσκιος της ζωής κάποιων ανθρώπων προσιδιάζει πολλές φορές με τον ίσκιο της καρυδιάς. Είναι βαρύς, τοξικός, δεν επιτρέπει στον άνθρωπο να αναπτυχθεί, να ακολουθήσει τα όνειρά του. Συμβολικά χρησιμοποίησα αυτές τις λέξεις.

2.Μια φράση λέει: «Τις καρυδιές πετροβολούν και όχι τα πλατάνια» θέλοντας να τονίσουν το ιδιαίτερο της αξίας αυτού του δέντρου, αφού έχει καρπούς να προσφέρει. Ως εκ τούτου, η επιλογή του δέντρου στην ιστορία ήταν τυχαία; Πολύτιμοι οι καρποί της καρυδιάς αλλά κρυμμένοι σε σκληρό περίβλημα, όπως είναι κρυμμένη πολλές φορές η ευτυχία για τον άνθρωπο. Χρειάζονται προσπάθειες για να γευτεί κάποιος τις χαρές της ζωής.

3.Το θέμα του βιβλίου, σας βρήκε ή το βρήκατε; Πόσο επιτακτική νιώσατε την ανάγκη μέσα σας να γράψετε και να διαλογιστείτε λογοτεχνικά πάνω σ' αυτό; Όσο κι αν σας φανεί περίεργο, με βρήκε πριν από τρία περίπου χρόνια στη Μυτιλήνη, σε ένα ταξίδι που είχα κάνει εκεί. Ήταν η εποχή που άρχισαν να έρχονται οι πρόσφυγες και μου φάνηκε τότε ότι ένας βαρύς ίσκιος (σαν αυτόν της καρυδιάς)

στάθηκε πάνω από το νησί κι από ολόκληρη τη χώρα. Εξετάζοντας τα δεδομένα έφτασα στο παρελθόν βρήκα πολλές ομοιότητες- και τελικά σχημάτισα μέσα μου τη μυθοπλασία. Είναι περίεργο - ίσως και καρμικό- το γεγονός ότι η Λέσβος βγαίνει εμπρός μου τα τελευταία χρόνια. Για καλό βγαίνει. Από τη σημερινή εποχή λοιπόν, πήρα αφορμή και πήγα πίσω. Η ανάγκη που ένιωσα ήταν να καταλάβω όσα δύσκολα τυχαίνουν στην πλειοψηφία των Ελλήνων αυτή την εποχή. Επέλεξα μια δυσκολότερη εποχή θέλοντας να πάρω κουράγιο και να συνεχίσω με αισιοδοξία. Για δική μου, προσωπική ανάγκη έγραφα το βιβλίο και το μήνυμα που θέλησα να επικοινωνήσω ήταν ότι έζησαν και χειρότερα οι πολίτες αυτής της χώρας κι όμως πάλεψαν να σταθούν όρθιοι.

4.Υπάρχει ήρωας ηρωίδα του βιβλίου σας, με την οποία νιώσατε να ταυτίζεστε στο διάστημα της συγγραφής;

Κατάφερα να υποδυθώ ρόλους, αλλιώς δε θα προχωρούσα. Θα ήταν αδύνατο. Ταυτίστηκα με κομμάτια αρκετών ηρώων. Πάντα βρίσκονται πτυχές του κάθε χαρακτήρα που δείχνουν γνώριμες.

5.Ήπειρος-Ευρυτανία από τη μία, ελληνικό τοπίο με ό,τι αυτό συνεπάγεται γεωπολιτικά και Καναδάς Τορόντο από την άλλη πλευρά. Σε μια εποχή που ταλανίζεται από κρίση και οξύτητα, θεωρείτε ότι μπορούν να υπάρχουν σημεία σύγκλισης μεταξύ των ανθρώπων;

Πάντα και παντού τα βασικά προβλήματα είναι ίδια. Ο φόβος μπρος στο ακατανόητο, ο αγώνας για επιβίωση, ο αναγκαίος συμβιβασμός με το θάνατο, ο πόνος του έρωτα, απασχολούσαν και θα απασχολούν τους ανθρώπους ανά τους αιώνες. Όλα αυτά κι ακόμα όσα εμπεριέχουν οι λέξεις ευτυχία, χαρά, απόλαυση, μπορούν να αποτελέσουν κώδικα συνεννόησης. Επίσης, εδώ μου δίνεται η δυνατότητα να τονίσω ότι τα κοινά της σημερινής εποχής με εκείνη που περιγράφω είναι πολλά:

οικονομική δυσχέρεια, μετανάστευση, αδυναμία κατανόησης και επικοινωνίας, παράπονο μπρος σε καταστάσεις που δείχνουν δυσνόητες. Κύκλους κάνει η ζωή.

6. Σε μια σύντομη παρουσίαση του βιβλίου, το οπισθόφυλλο αναφέρει «Ένα ταξίδι στα δύσκολα χρόνια 1908-1958, μέσα από τα οποία έρχονται στο φως κοινωνικές και πολιτικές αναταράξεις, οι πόλεμοι, η Κατοχή, ο Εμφύλιος, ο αγώνας για επιβίωση..». Κατά πόσο θεωρείτε ότι η λογοτεχνία μπορεί να προσφέρει και να βοηθήσει σε τέτοια κοινωνικοπολιτικά θέματα;

Υπάρχουν πολλοί, ιδίως νέοι, που αγνοούν βασικά ιστορικά σημεία. Η αναδρομή μέσα από τη λογοτεχνία είναι ευκαιρία για περαιτέρω προσωπική ενασχόληση. Εγώ δίνω την αφορμή, πετώ τη μπάλα κι ο καθένας μπορεί από μόνος του να συνεχίσει το παιχνίδι ως εκεί που τον οδηγούν οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντά του.

7. Έχετε μία σταθερή και συνεπή παρουσία στη βιβλιογραφία από τότε που εμφανιστήκατε στο συγγραφικό κόσμο. Μιλήστε μας λίγο για τη σχέση που αναπτύξατε με τους αναγνώστες σας κατά τη διάρκεια αυτής της συγγραφικής πορείας.

Πέρα από την τυπική επαφή συγγραφέα αναγνώστη, γνώρισα πολλά ενδιαφέροντα άτομα, έκανα πραγματικούς φίλους, άνοιξα ορίζοντες. Αυτό δεν το περίμενα. Ήταν μια ευχάριστη έκπληξη. Επίσης, θέλω να τονίσω ότι στο νησί της Λέσβου, από τη

στιγμή που άρχισα να γράφω, δέθηκα με φιλικούς, δυνατούς δεσμούς με κάποια άτομα. Ένα από αυτά είστε κι εσείς κυρία Βάμβουρα.

8. Με αφορμή και το βιβλίο «Στης καρυδιάς τον ίσκιο» πείτε μας ποια η αξία των συμβολισμών και η θέση τους σε κάθε σας μυθιστόρημα.

Η λογοτεχνική ανάγνωση απαιτεί κάτι περισσότερο από την κατάκτηση του μηχανισμού κατανόησης κειμένων. Το μαγικό σ' αυτή είναι η αποκωδικοποίηση όσων παρουσιάζει ο συγγραφέας. Οι συμβολισμοί και όχι μόνο- δίνουν την ευκαιρία στον αναγνώστη να πάει το κείμενο πιο πέρα από εκεί που το έφτασε ο συγγραφέας, μεταχειριζόμενος τα προσωπικά του βιώματα, τις δικές του ανάγκες. Ο ίδιος ο αναγνώστης μπορεί να εξελίξει την ιστορία.

9. Και κάτι πιο προσωπικό... Θέλετε να μας αποκαλύψετε ποιος είναι ο πρώτος και ποιος ο τελευταίος αναγνώστης κάθε σας μυθιστορήματος προτού αυτό κυκλοφορήσει και φτάσει στα ράφια των βιβλιοπωλείων;

Μόνο η αδερφή μου τα διαβάζει. Δεν μπορώ να απευθυνθώ σε πολλούς, νοιώθω να χάνομαι. Είπαμε, το κάθε άτομο διαβάζει διαφορετικά, βλέπει το κείμενο διαφορετικά. Αν εμπλέξω πολλούς, μπορεί να χάσω τη δική μου διαδρομή, αυτή που είχα αρχικά χαράξει.

10. Η συνέντευξη αυτή είναι για τους φίλους αναγνώστες της εφημερίδας «Δημοκράτης» και θα διαβαστεί ευρέως στη Μυτιλήνη και γενικότερα στη Λέσβο. Αυτήν ειδικά την περίοδο ποιο μήνυμα θα θέλατε να στείλετε στους φίλους - αναγνωστικό κοινό αυτού του τόπου;

Αρχικά θέλω να τους ευχαριστήσω για τη συμπαράσταση στο πρόσωπό μου όλα αυτά τα χρόνια. Το μήνυμα που θέλω να στείλω είναι να κοιτάζουν εμπρός με αισιοδοξία και να μη σταματήσουν ποτέ να κάνουν όνειρα. Εμπόδια θα βρεθούν κι άλλα στη ζωή όλων μας, το θέμα είναι η σωστή διαχείριση των καταστάσεων. Λιμοί, σεισμοί και καταποντισμοί σημειώθηκαν πολλές φορές, αλλά ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος να προχωρά έστω και με δυσκολίες. Ευχαριστώ θερμά για τη φιλοξενία. Με τη σιγουριά πως και αυτό το νέο κοινωνικό μυθιστόρημα της Γιώτας Φώτου «Στης καρυδιάς τον ίσκιο», εκδ. Ψυχογιός, θα χαρίσει απόλαυση και θα αποκτήσει τους φανατικούς αναγνώστες του, εύχομαι στη φίλη, συνάδερφο εκπαιδευτικό και ενίστε συνεργάτιδα μέσα στην σχολική τάξη Γιώτα, να είναι καλοτάξιδο. Καλή συνέχεια.